

Szakpolitikai ajánlások a nemzeti és európai közreműködőknek: Szociális és Pénzügyi készségek oktatása fiataloknak

Az Európai Bizottság támogatása ezen kiadvány elkészítéséhez nem jelenti a tartalom jóváhagyását, amely kizárólag a szerzők álláspontját tükrözi, valamint a Bizottság nem tehető felelőssé ezen információk bármilyen felhasználásáért.

BEVEZETŐ:

A Skola dokoran – Wide Open School n. o., 2019 októbere óta egy nemzetközi konzorcium részeként részt vett az Aflateen - Social and Financial Education for Engagement Entrepreneurship and Employment nevű projektben. A konzorciumban három partner szervezet működik együtt, Magyarországról, Szerbiából és Szlovákiából.

A projekt célja, a három partner ország tapasztalatai alapján, megoldási javaslatokat nyújtani arra a hiányra, mely a pénzügyi nevelés és vállalkozói készségek oktatása terén van Magyarországon, Szerbiában és Szlovákiában. Többek között erre a hiányosságra is vezethető vissza eben a régióban a fiatalok körében tapasztalható magas munkanélküliségi ráta. A szakpolitikai ajánlásokat a projekt megvalósítóinak tapasztalatai és tudása alapján készítettük azon közreműködők számára, akik felelősek a jelenlegi helyzet javításáért a szociális, pénzügyi és vállalkozói készségekkel kapcsolatos oktatási és nevelés területen Európában.

Az ajánlásokat három tematikus csoportba osztottuk:

- A gyermekek szükségleteinek diverzitása
- Az oktatási módszerek tartalma
- A hátrányos helyzetű fiatalok jövőbeli sikere a munkaerőpiacon.

Az ajánlások egy általános elemzést nyújtanak minden egyes területtel kapcsolatban, és specifikus javaslatokat tartalmaznak mind nemzeti mind európai szinten a helyzet jobbítására. Arra számítunk, hogy ezek az ajánlások hozzájárulnak a szlovák, szerb és magyar kormányzat folyamatban lévő erőfeszítéseikhez az aktív állampolgárság és pénzügyi tudatosság megközelítés fejlesztésében a fiataloknál. Ezek a meglátások és ajánlások információt nyújthatnak a társadalmi vitához és segíthetik az oktatási reform tervek kialakítását.

1. TERÜLET: A GYERMEKEK SZÜKSÉGLETEINEK DIVERZITÁSA

Helyzetelemzés:

A gyermekek és kisgyermekek szükségletei változatosak, de a rendszer csak néhányat elégít ki ezek közül. A fiatalok szükségleteiről való gondoskodásra sem az oktatási rendszer sem a tanárok nincsenek eléggé felkészülve. Jelenleg az oktatási rendszer képtelen a változatos tanulási szükségletekre és érdeklődésekre reagálni iskolai keretek között. Valójában a gyermekek bizonyos csoportjai, mint például a mozgássérültek vagy azok a roma fiatalok, akik szegregált közösségekben élnek, rendszer szinten, módszeresen ki vannak rekesztve az oktatásból. A megfelelő időben érkező támogatás hiánya megsokszorozza a kezdeti nehézségeket, melyekkel ezek a gyermekek küzdenek az oktatásban végig járt útjukon. Sokan anélkül fejezik be a tanulást, hogy teljesítenék a továbbtanuláshoz szükséges szinteket, és ezáltal a megfelelő végzettség és képzettség megszerzése nélkül kéne boldogulniuk a munkaerőpiacon. A középiskolákban ezek a tanulók leggyakrabban szakmunkás képzésben, vagy értelmi sérültek számára elérhető speciális gyakorlati oktatásban vesznek részt. A tények azt mutatják, hogy az autizmus spektrumú fiatalok, halmozottan sérültek vagy érzékszervi fogyatékkal élők számára is problémás a megfelelő középfokú oktatási forma megtalálása. Az átmenetet a középiskolába tovább bonyolítja a korlátozott hozzáférés a karriertanácsadáshoz. A gyakorlatban éppúgy problémát jelentenek a tanuláshoz akadályozottak számára a fizikai korlátok az iskolai épületekben, mint a személyi segítő és pedagógiai asszisztensek hiánya, és a tanárok nem megfelelő kompetenciái ezekkel a tanulókkal kapcsolatosan.

Az oktatási programokban résztvevő hallgatók rámutatnak arra, hogy mennyire kevés figyelem fordítódik erre a témára, és a gyakorlati képzésük során sincsenek erre ajánlott bevált módszerek. A főbb iskolákban tanító pedagógusok részt vettek egy átfogó kutatásban Szlovákiában, és a kutatásban résztvevők háromnegyede nem vett részt semmilyen további speciális tréningen vagy szakmai továbbképzésen, mely a változatos igényű gyermekek szükségleteinek oktatási támogatásáról szólna. Annak ellenére, hogy a tanárok kétharmada jelezte, hogy szüksége lenne ilyen tréningre, jelenleg ez nem elérhető. A TALIS 2018 nemzetközi kutatás szerint ez az a terület, amivel kapcsolatban a jelenlegi pedagógusok legnagyobb arányban érzik úgy, hogy szakmai fejlesztésre van szükségük.

Az elkülönített iskolákban és osztályokban tanuló, hasonló vagy azonos fogyatékkal élő gyermekek nagy hányada a nemzetközi elköteleződéssekkel és trendekkel szemben a gyermekek helyi közösségekben való tanítását támogatja. Ez lekorlátozza ezeknek a gyermekeknek az interakcióit a társadalom többségével, és növeli a társadalomból és a munkaerőpiacról való kirekesztésük esélyeit. Az elkülönített oktatás ezenkívül megakadályozza az átlagosan fejlődő gyermekeket abban, hogy megtanuljanak egy sokféle, változatos társadalomban élni, és hogy haszonélvezői legyenek egy szakmai és személyre szabott támogatásnak.

Ajánlások:

- Az iskolának feladata a változatos tanulási szükségletek beazonosítása a gyermekek esetében, és jó minőségű, személyre szabott támogatás nyújtása számukra, mely segíti, hogy megtapasztalhassák a sikerélményt mind az iskolában, mind a későbbi életük során.
- Támogatni szükséges a változatos oktatási tartalmak közötti választás lehetőségét, így minden egyes tanuló felfedezheti és fejlesztheti erősségeit. A pályaválasztási tanácsadó támogatásával minden általános iskolás gyermek úgy kell középiskolát válasszon, hogy az illeszkedjen a képességeihez és érdeklődéséhez.
- Hatékony megelőző mérőeszközök bevezetésére van szükség a korai iskola elhagyás kockázatának csökkentése érdekében.
- Egyetlen tanulónak sem lenne szabad elhagynia az iskolát anélkül, hogy szakképzettséget szerezzen. Ez egy emelt szintű középiskolai szakmunkásképző oktatási modell megvalósulása esetén lehetséges, amelyben minden iskolaelhagyó kap egy tanúsítványt arról, hogy milye specifikus szintű végzettséggel rendelkezik a Nemzeti Végzettségi Keretrendszer szerint. (Megjegyzés: Magyarországon ez a Magyar Képesítési Keretrendszer (MKKR), amely az Európai Unió Az Európai Képesítési Keretrendszer (EKKR) megfeleljék és egy olyan referenciakeret, amelynek segítségével könnyebbé válik az Európában megszerezhető bizonyítványok és oklevelek összehasonlítása.¹)
- A támogatást az oktatásban elérhetővé kell tenni minden tanuló számára a szükségleteik mértékére való tekintettel és ez nemcsak a tanuló részéről felmerülő hiányosságokra kell reflektáljon (pl. mozgáskorlátozottság), hanem az adott iskolában az oktatáshoz való hozzáférés korlátaira is (pl. a létező fizikai korlátokra, vagy arra, hogy ha a tanuló az anyanyelvétől eltérő nyelvi instrukciókat kap).
- Támogatni szükséges a pedagógusok folyamatos szakmai továbbképzését. A tanárok és a szakszemélyzet az iskolákban hozzá kellene férjen a minőségi és változatos szakmai továbbképzésekhez és tréningekhez.
- Szakmai továbbképzésekben, tanári tréningeken ajánljuk, hogy terjesszék is a gyakornoki pedagógiai programokat a hallgatók számára, növeljék a minőségét ezeknek a képzéseknek, egyúttal szakosodjanak az általános és tantárgy alapú didaktikák, így a végzősök nemcsak elméleti tanítási tudást szerezhetnek, hanem gyakorlati oktatási készségeik is fejlődnek.
- A pedagógusoknak meg kell tanulniuk, hogy képesek legyenek személyre szabott oktatási módszereket alkalmazni a tanulók változatos szükségleteinek és érdeklődésének megfelelően. A leendő pedagógusoknak meg kellene tanulnia azt, hogyan azonosítsák be a tanulók tehetségeit és szükségleteit, adaptálniuk kell a tanítási módszereiket, és együtt kell működniük a többi szakemberrel annak érdekében, hogy a minden egyes tanulónak megfelelő támogatást nyújtsanak. A különleges szükségletek oktatása és az inkluzív nevelés alapvetően fontos tárgyak a pedagógusok alapképzésében.
- Támogatni kell az iskolák informális hálózatát és együttműködését.

---

¹ Forrás: <https://www.magyarkepeses.hu/kepesei-keretrendszerek/ekkr>

- Mozgósítani kell minden releváns tevékeny résztvevőt, hasznosítani minden lehetőséget és értéket, mely a leghátrányosabb helyzetű csoportok tagjainak hozzájárulásából adódik.
- Támogatni kell a kölcsönös tanulást, a jógyakorlatok hangsúlyozásával, a tudás fejlesztésével és az elemző eszközök erősítésével.
- A feltételeket úgy kell megalkotni, hogy javulást hozzanak a társadalomban a kölcsönös tolerancia kialakulásában, és leküzdjék a szegregációt és az intézményesített előítéleteket.
- Javítani szükséges az általános iskolás roma gyerekek iskolai eredményén, iskolai jelenlétén és motivációján, ehhez pedig biztosítani kell a hozzáférést a képzett szakemberekhez és változatos oktatási programokhoz, melyek a tanulók egyéni igényeinek támogatására fókuszálnak. Növelni kell az oktatási rendszer inkluzivitását, az oktatáson keresztül a szociális támogatások rendszerének hatékonyságát, és át kell értékelni a marginalizált roma gyerekek támogatási rendszerét.
- Támogatni kell azokat a tevékenységeket, melyek a családokkal való együttműködést célozzák meg, alkalmazva az általános iskolákban a gender szenzitív és multikulturális nevelés átfogó integrációját.
- Be kell azonosítani az oktatás és nevelés problematikus témáit a speciális iskolákban és az iskolai felszereltség, eszközök esetében, beleértve az iskolai konzultációs és preventív szolgáltatásokat is. Javítani kell a diagnosztikai folyamatokat és a gyermekek elhelyezésének rendszerét a speciális oktatásban, kivenni a rendszerből azokat az okokat, melyek a gyermekek igazságtalan elhelyezéséhez vezetnek a rendszerben (a marginalizált roma közösségekhez tartozó gyermekek képességeinek vizsgálata esetében a diagnosztikai módszereket észszerűen kell alkalmazni), meg kell alkotni az iskolai inklúzió specifikus modelljeit minden típusú hátrányos helyzetű gyermek részére.
- Fejlesztetni kell a minőségi oktatáshoz való hozzáférést, különös hangsúlyt fektetve a lehetséges iskolai szegregációk megszüntetésére; meg kell akadályozni, hogy a gyermekek túl korán kimaradjanak az iskolából és biztosítani kell a fokozatos, biztonságos átmenetet az iskolából a munkaerőpiacra. Olyan szakpolitikai intézkedésekre van szükség, melyek hidakat képeznek a hátrányos helyzetű roma közösségek, más hátrányos helyzetű közösségek és a többségi társadalom oktatási szintje közötti távolság leküzdésére.

2. terület: Az oktatás tartalma és módszerei

Helyzetelemzés:

Az oktatásnak releváns tudást, ismereteket és készségfejlesztést kellene nyújtania a tanulóknak, és lehetővé tenni számukra a holisztikus fejlődést. Csökkentenie kellene az egyenlőtlenségeket, és amennyire csak lehetséges, célzottan foglalkozni minden egyes tanuló változatos szükségleteivel és a bennük rejlő potenciál fejlesztésével. Ugyanakkor az oktatásnak fel kellene készítenie a tanulókat arra, hogy sikeresek legyenek a személyes, polgári és szakmai életükben. Ezzel szemben a jelenlegi oktatási rendszer ettől eltér. Az oktatás-nevelés tartalmát nem az alapvető ismeretek nyújtásán túlmutató, a releváns kompetenciák fejlesztéseként határozzák

meg. Az iskolákban való tanítás jelenleg nem támogatja sem az aktív felfedezést, sem a kritikus gondolkodás fejlesztését, az etikus viselkedést, a kreativitást, együttműködést vagy a polgári elköteleződést. A meghatározó tanári módszerek az előadás és a beszélgetés a témáról. Ezek a módszerek nem támogatják a tanulókat a változatos tanulás stratégiák elsajátításában, melyeket a valódi életben is használhatnának. Nem motiválják őket a felfedezésre, az összefüggések megkeresésére, és nem fejlesztik ki az elemző és kritikus gondolkodást sem. Annak ellenére sem alkalmazzák ezeket a módszereket, hogy a munkaadók ezeket a készségeket várják el a végzősöktől. A tanárok elmagyarázzák, hogy a korlátok, melyek megakadályozzák őket abban, hogy az aktív tanítási módszereket alkalmazzák, nem csak az idővel és anyagi erőforrásokkal függenek, hanem az új módszerek gyakorlati alkalmazására vonatkozó módszertani útmutatás hiányával kapcsolatosak.

A tanulók holisztikus személyes fejlődésére éppúgy elégtelen figyelem irányul (munkára és tanulásra motiválás, kommunikáció, vállalkozói készségek, kreativitás, stb.), mint az etikus viselkedésre, az aktív állampolgárságra, a kritikai gondolkodásra és az összefüggésekben való tanulásra.

Az aktív tanulási eszközöket, módszereket² csak korlátozott mértékben alkalmazzák, annak ellenére, hogy ilyen megközelítés a tanulási tartalmat sokkal vonzóbbá teszi a tanulók számára, és megkönnyíti a tanulásukat. Azok a pedagógusok, akik alkalmazzák az aktív tanulási módszereket, és a tanuló csoportok, akik ebben dolgoznak, e megközelítéssel kapcsolatban kihívásokról és akadályokról számolnak be. A leggyakoribb akadály, amit érzékelnek, az összetettebb tevékenységekhez szükséges idő hiánya, mely kapcsolódik a 45 perces iskolai órákhoz és a hosszabb blokkokban tanítás lehetetlenné válásához. A módszertani és szakmai támogatás hiányát tapasztalták az új tanítási módszerekkel történt saját kísérletezéseik során. Az alkalmazott tanítási módszereknek hatása van a tanuló értékelésének módjára is. A Tanulásnak Van Értelme kérdőívben a tanárok az állították, hogy a tanulók által elért a tudás és készségek értékelésére többnyire írásos tesztkérdéseket vagy táblánál történő szóbeli feleletetést használnak, mint módszert.

Az elszigetelt ismeretdarabkák elsajátítására összpontosítást tovább erősítik az iskolában alkalmazott tanítási módszerek, ahol a tanulók leginkább az információ passzív befogadói. Az olyan készségek alulfejlettsége, mint például a tanulási stratégiák, kommunikáció, együttműködés másokkal, nyitottság a változásra, reziliencia, probléma megoldás, aktív állampolgárság és etikus viselkedés, tehát akadály lehet a sikeres személyes, polgári élet kiteljesedésének és a sikerességnek munkában. Az elszigetelt tudás darabkák helyett a személyes jellemzők és készségek változatossága az előfeltétele annak, hogy az egyén megalkossa a saját életével kapcsolatos vízióit, álmait és felfedezze az utakat a megvalósításukhoz.

Az alsótagozatos gyerekek belépnek kamaszkorba és ez az átmeneti időszak a jellemfejlődés szempontjából meghatározó. A tanárok által alkalmazott tanítási módszerek választéka különösen fontos, mert a tanulóknak ebben a korban erősödik a kapcsolata kortársaikkal,

---

² " Az aktív tanítási eszközök olyan tanulási tanulási folyamatot eredményeznek, melynek során a hallgató a mindennapi életben használható, releváns információkat tanulnak meg. Az aktív tanulási módszerek használatával a tanítás során a fókusz átkerül a tanárról/előadástól, a tanuló/hallgató, alakító, ismeretsajátító, aktív munkájára." Forrás: <http://oktatotamogatas.elte.hu/aktiv-tanulas-osztonzese/>

szükségük van a körülöttük lévő világ megvitatására, elemzésére, megértésére, filozofálgatásra, miközben kialakítják saját nézeteiket, állásfoglalásaikat. A tanulási környezetnek számolnia kell az ifjú kamaszok vágyával az autonómiára, és ezzel egyidőben azzal a szükséglettel, hogy részt vehessenek az őket érintő témákban a döntéshozatalban. A vállalkozói és kezdeményező készség bátorítja az elkötelezett hozzáállást az élethez, és kötődik a tanulók bevonódásához az iskolán kívüli tevékenységekbe éppúgy, mint a problémák megoldása iránti elköteleződés szándékához. A **kreativitás** képessé teszi az embereket szokásos és különleges helyzetekben a problémák megoldására. Az iskolákban a vállalkozás főleg a közgazdaságtannal kapcsolatos ismeretek fejlesztéséhez kapcsolódik, éppúgy, ahogy a kreativitás gyakran kizárólag a művészeti tárgyakhoz kötődik. Ezzel ellentétben, a kreativitás éppúgy, mint a kezdeményező vagy a probléma megoldó készség fontos személyes jellemzők, melyeket a munkaadók elvárnak a munkavállalóktól. Az elkötelezett hozzáállás, a vállalkozói készségek és a kreativitás szintén fontos jellemzők a személyesen és állampolgárként felelős személyiség számára.

A **vállalkozói és kezdeményező készség** támogatja a változás elindításának képességét, valamint az aktív adaptálódást a változáshoz. A vállalkozást jellemezhetjük úgy is, mint a lehetőségek és ötletek kapcsán egy (gazdasági, kulturális vagy társadalmi) érték teremtő cselekvést mások számára.

A **pénzügyi műveltség** is egy, a tanulók fejlődésében fontos témáknak. Megérteni és menedzselni a személyes pénzügyeiket - ez a téma az egyik oktatási prioritássá vált. Szlovákiában a Pénzügyi Műveltség Nemzeti Stratégiát 2008-ban fejlesztették ki, és a pedagógusok számára rengeteg módszertani anyagot hoztak létre. Mindazonáltal a kvalitatív analízis adatai azt sugallják, hogy a pedagógusok a pénzügyi műveltséggel elsősorban a matematikai és közgazdasági gondolkodást társítják. A nemzetközi tesztelés kimutatta, hogy a diákok több mint harmada képtelen alkalmazni a pénzügyekkel kapcsolatos ismereteket és készségeket még alapszinten sem. A pénzügyi műveltség "egy képesség az ismeretek és készségek használatára annak érdekében, hogy hatékonyan menedzselje az egyén a saját pénzügyi erőforrásait az élethosszig tartó biztonság megteremtése érdekében a maga számára, és a háztartásában élők számára. A PISA teszt pénzügyi műveltség terén vizsgálja azokat a pénzügyi ismereteket és készségeket, melyek a tanulók számára szükségesek annak érdekében hogy megalkossák saját pénzügyi terveiket, döntéseket hozzanak és képesek legyenek bemutatni és alkalmazni tudásukat és készségeiket a gyakorlatban. Azok a módszerek, melyek mind az elemző, mind a kritikus gondolkodás képességét fejlesztik, egyúttal a pénzügyi műveltséget is fejleszteni fogják.

Sajnos, elégtelen a fiatalok bátorítása arra, hogy kifejezzék véleményüket vagy vitatkozzanak és kreatív megoldásokat keressenek. A pénzügyi tudatosság fejlesztése az egyik olyan készség és kompetencia, mely összefüggésbe hozható az életben a sikeres elköteleződéssel. A pénzügyi tudatosság hozzájárul ahhoz, hogy a személyes pénzügyek felelős menedzselésének alapelveit megtanulják, beleértve a munka és a személyes bevételek közötti kapcsolatot, és tartalmazza fogyasztói magatartás, a megtakarítások, a befektetések és a biztosítások témáját is.

Az elemző és kritikus gondolkodás a gondolkodás legösszetettebb típusai. Fontosak a saját véleményük kialakításához, a világról való tanuláshoz, hogy ne csak az első benyomásokra adjunk. A kritikus gondolkodás, mint egy út az információtól a saját vélemény megformálásáig, nemcsak a későbbi tanulmányokhoz fontos rész, hanem a mindennapi élethez is. Azok a módszerek, melyeket jelenleg az iskolákban alkalmaznak, többnyire nem hatékonyak sem a kritikai és elemző gondolkodás fejlesztéséhez, sem az összefüggések megértése révén való tanuláshoz.

Ajánlások:

- Az oktatás tartalmára, a tanítási módszerekre és az az oktatásban értékelési módszerekre vonatkozóan ajánljuk az oktatási szintekre részletesen kiterjedő új, nemzeti tananyag kidolgozását.
  - A frissített, naprakész tartalomnak és az oktatási céloknak, az új nemzeti tananyagok ajánlania kell a tanításra és értékelésre vonatkozó stratégiákat, és gyakorlati útmutatást kell nyújtani a pedagógusok részére, hogy a változásokat meg tudják osztályaikban valósítani.
  - A középiskoláknak összpontosítaniuk kell a szakmai ismeretek és készségek fejlesztésére az egyes tantárgyak esetében, a középiskolák esetében a tudás és ismeretek hangsúlyozásával, a szakképző intézmények esetében a készségek és ismeretek ötvözésére fókuszálva. Ezért javasoljuk, hogy az oktatás tartalma moduláris szerkezetbe rendeződjön, és a tantárgyak ajánlott kombinációját a munkáltatókkal való konzultáció határozza meg.
  - Az oktatás tartalmának támogatnia kell a holisztikus személyiségfejlődést, a kritikai gondolkodást, a digitális készségeket, a motivációt a tanulásra és a munkára, a képességet az összefüggések megértésére és az abból való tanulásra, az együttműködést és a problémamegoldást. Az oktatás tartalmának naprakésznek és vonzóknak, érdekesnek kell lennie.
  - Javasoljuk, hogy a nemzeti tananyag egységesítve legyen az egyéni oktatási szintekre, így minden tanuló módszeresen fejlesztheti saját potenciálját, és így változatos szükségleteiket is tiszteletben lehet tartani. E célok megvalósításának érdekében az új nemzeti tananyagoknak életszerűnek kell lennie, naprakész tartalommal és célkitűzésekkel, összhangban az ajánlott tanítási stratégiákkal és értékelési módszertanokkal.
  - A felhasznált tanítási módszereknek támogatnia kell az aktív tanulást, és az oktatást és az értékelési rendszereket az egyedi igényekre szabottá kell formálni.
  - A középiskolákban az egyes tantárgyakhoz kapcsolódó ismereteket és készségeket tovább kell fejleszteni. A tanulmányi programokat (záróvizsgálattal vagy anélkül) úgy kell strukturálni, hogy a tanuló hatékonyan tudja meghatározni a választott tantárgyak segítségével saját maga az irányait, és kiegyensúlyozott módon egyúttal fejleszteni tudja általános és szakmai kompetenciáit is.
  - Változnia kell az oktatási tartalomnak, a tanítási módszereknek és a hozzáállásnak az értékeléshez olyan módon, hogy hozzájáruljon a személyes fejlődéshez, az ismeretek bővülése és a készségek fejlesztése elő kell segítse a tartalmas életet.
  - Az oktatási módszerek figyelembe kell vegyék a kamaszok társasági kapcsolatokra való megnövekedett szükségletét és igényét.
-

- Az oktatás stílusa az iskolákban teret kell adjon a kamaszok igényének a vitára, a reflektálásra és az elmélyült gondolkozásra.
- Az oktatás stílusa teljesen ki kell használja a kamaszok kognitív képességeit.
- Az oktatás stílusa tiszteletteljes és elfogadó kell legyen.
- Aktív tanulási módszereket kell alkalmazni.
- E korosztály esetében szükséges használni a kortárs tanulást, mint módszert.
- A nemformális tanulás lehetőségeit kell előnyben részesíteni és támogatni.
- Engedélyezni kell a tanulási blokkok bevezetését a fix 45 perces órák helyett.

3. terület: A hátrányos helyzetű fiatalok jövőbeli sikerei a munkaerőpiacon

Helyzetelemzés:

Az oktatási tartalom, és a naprakész holisztikus megközelítés hiánya tükröződik abban, ahogy az HR szakemberek látják azt, ahogyan az iskolák felkészítik tanulóikat a munkáltatói elvárásokkal kapcsolatban. Az alacsony, közepes szintű és felsőfokú végzettségű munkavállalók csak részlegesen felelnek meg a munkáltatói elvárásoknak. Mitöbb, nagyságrendekkel az elvárások alatt teljesítenek konkrétan azokon a területeken, melyekkel szemben a legmagasabb az elvárás: motiváció a munkára és a tanulásra, képesség a tanulásra. A legtöbb munkakörben a jelentkezők teljesítik a formális oktatáshoz kötődő kritériumokat, miközben a munkáltatók erre fektetik a legkisebb hangsúlyt a toborzási-felvételi folyamatban. Ha azt akarjuk, hogy a holisztikus személyiség fejlesztés az oktatás minden szintjén oktatási-nevelési cél legyen, akkor szükséges az ismeret megszerzését és annak alkalmazását egyensúlyba hozni annak érdekében, hogy sikert érjünk el a személyes, polgári és szakmai életben. Ehhez szükség van olyan oktatási tartalmakra, melyek képessé teszik a tanulókat azon ismeretek megszerzésére, készségek és kompetenciák elsajátítására, melyek szükségesek számukra ahhoz, hogy megtalálják az érdeklődésüknek és potenciáljuknak megfelelő munkát. Ugyanakkor az oktatásnak erősítenie kellene a motivációt a tanúlással és munkával kapcsolatban, ez az előfeltétele a karrier előrehaladásának. Jelenleg az oktatásnak nagyon szűk a fókusza, és sok szempontból nem fejleszti a tanulók személyiségét, ezért a tanulóknak máshol kell fejlesztenie ezeket a készségeket. Ráadásul azt érzik, hogy az iskola nem fejleszti őket az élethez szükséges területeken. Ennek következményeképpen az emberek hajlanak arra, hogy alacsonyabb értéket tulajdonítani az oktatásnak, és kevesebbet várni tőle.

A technológiai fejlődés, a digitalizáció és az innovációk gyors üteme a mindennapokban és a szakmai életben elvárásokat támasztanak az egyénnel szemben: képesnek kell lenniük a folyamatos tanulásra és nyitottnak az új kihívásokra. Mindazonáltal az iskolákban minden

oktatási szinten a tanításban olyan módszerek uralkodnak, melyek "használatra-kész" tudást nyújtanak a tanulóknak. Ennek eredményeképpen a tanulók nem tanulják azt meg, hogyan keressenek rá azokra az információkra, melyek az életben hasznosak, hogyan alkalmazzák meglévő ismereteiket, hogyan alkossanak új ismereteket és tudást, vagy hogyan oldjanak meg problémákat csapatban. A jelenleg túlsúlyban lévő oktatási módszerekkel, beleértve az előadást, a jegyzetek diktálását frontális tanítással vagy egyéni munkával, a tanulók sem változatos tanulási stratégiákat nem sajátítanak el, sem a csapatmunka készségeiket nem fejlesztik. Annak ellenére nem történik ez, hogy ezeket a készségeket a munkáltatók bármely munkakör esetén elvárják a jelentkezőktől. Alapvetően szükséges megtalálni a módját annak, hogy a fiatalokat ezekkel a szükséges készségekkel felvértezzük annak érdekében, hogy az élet irányában kifejlődjön bennük egy proaktív attitűd.

Ajánlások:

- Össze kell hozni a politikai szervezeteket, nonprofit szervezeteket, vállalkozókat, a tudományos élet munkatársait és a vezető személyiségeket, hogy dolgozzanak együtt európai szinten, vegyenek részt megfigyelőként, elemzőként és aktív résztvevőként az európai oktatási és munkavállalási irányvonalakkal és témákkal kapcsolatos vitákban. Támogatni kell a jógyakorlatok cseréjét, megismertetését nemzeti és nemzetek közötti szinten.
- A politikai napirendi kérdések között prioritást kell adni munkaerőpiaci kérdésekben a társadalomban munkavállalási szempontból leghátrányosabb helyzetű csoportok inklúziójának - ide tartoznak többek között a friss diplomások, idősek, tartósan munkanélküliek, bevándorlók, romák, eltérő szexuális orientációjú személyek.
- Folytatni kell az egyenlőség erősítését és a társadalmi nemek hangsúlyozását a köztudatban
- Be kell azonosítani és meg kell határozni a leghátrányosabb helyzetű csoportok inklúziójának korlátait, és ki kell dolgozni a megoldásokat rá.
- Célzott de nem szegregált megközelítéssel kell létrehozni egy hosszútávon fenntartható politikát az inkluzív munkaerőpiac érdekében.
- Mobilizálni kell minden releváns közreműködőt a leghátrányosabb helyzetű csoportok tagjai közül, kihasználva minden lehetőséget, értékelni kell hozzájárulásukat a megoldáshoz.
- Támogatni kell a kölcsönös tanulást a jógyakorlatok bemutatása, a tudás fejlesztése és az elemző készségek erősítése által.
- A munkanélküli felnőttek képzésének területén össze kell állítani a legjobban működő módszerekből egy palettát.
- Minimalizálni kell a munkaerőpiaci integrációban a fizikai korlátok hatását a leghátrányosabb helyzetű csoportok elérhetősége érdekében, motivációs tényezők létrehozása, az új szakmák tanulásához való hozzáférés és az élethosszig tartó tanulás által.

- Megfelelő feltételeket kell teremteni arra, hogy a mentális stagnálás, tespedés, a félelemmel teli pesszimizmus és a nem megkérdőjelezett technofóbia ellen küzdjünk.
- Támogatni kell a második esély típusú osztályokat, melyek azokat a felnőtteket célozzák meg, kik korábban kiestek az oktatásból. A cél a műveltségük bővítése, a végzettség megszerzése és a munkaerőpiaci esélyeik növelése.
- Meg kell teremteni a kölcsönös tolerancia feltételeit a társadalomban.
- Küzdeni kell a szegregáció és az intézményes rasszizmus ellen.
- A munkaerőpiacot rugalmasabbá és kevésbé korlátozóvá kell tenni.
- Meg kell célozni a piacialapú munkavégzés terjesztését a közmunka programok helyett.
- Bátorítani és támogatni kell a vállalkozó szellemet a leghátrányosabb helyzetű csoportok körében.
- Fejleszteni kell a támogató környezetet a munkahelyteremtő tevékenységekhez a kevésbé fejlett régiókban, jó példákat és bevételt termelő tevékenységeket kell alkotni.
- A szegénység ördögi körének megtörése érdekében összpontosítani kell a tartós munkanélküliek számára kidolgozott élethosszig tartó tanulás módszerek megvalósítására.
- Tekintettel kell lenni az egyéni sajátosságokra is, nem szabad a közösségeket homogén csoportként kezelni.
- Támogatni kell azokat a munkáltatókat, akik romákat, vagy hasonlóan hátrányos helyzetű alkalmazottakat foglalkoztatnak.
- Monitorozni kell a munkáltatók céljait, előrejelzéseket készíteni és ez alapján létrehozni egy élethosszig tartó tanulási rendszert, amely bármely korosztály számára kínál a különböző élethelyzetekben választási lehetőséget a továbbtanulásra.
- Az alacsonyabb munkanélküliségi szint érdekében a lehető legjobb oktatási lehetőségeket kell elérhetővé tenni az emberek számára, melyek fejlesztik készségeiket, növelik tudásukat és változást hoznak attitűdjükben és viselkedésükben.
- Javítani kell a fiatalok számára elérhető pályaorientációs szolgáltatásokat.
- Erősíteni kell az élethosszig tartó tanulás kapcsán a nemzeti kapacitásokat.
- Aktívan be kell vonni a hátrányos helyzetű csoportokat az élethosszig tartó tanulási tartalmak megalkotásába.
- Meg kell teremteni mindehhez a szükséges forrásokat.